

ЖОРЖ-ГЮСТАВ ТУДУЗ

ФАРЪТ НА УЖАСА

Превод от френски: Владимир Ганчев, 1979

chitanka.info

Спомени ли? Разбира се, че имам много спомени, след като тридесет и пет години работя на фарове, и то без никаква грешка в службата или укор от някого... При това понякога службата ми никак не е била лека и доста нещо ми е минало през главата, особено като знаете, че от тези тридесет и пет години двадесет и девет, заедно със седем месеца и две седмици отгоре, съм прекарал в „изолираните“. С други думи, във фарове, построени в открито море, върху камънаци, там, където виждаш само скалистата основа, кулата, небето и водата наоколо. И животът на такова място не е всеки ден боядисан в розово!...

Затова, както може да се очаква, най-лошият ми спомен е именно от един такъв „изолиран“...

О, това е много стар спомен... от времето, когато бях още съвсем млад фаропазач, още зелен в професията.

Интересува ли ви?... Тогава добре, ще ви кажа, че под претекста, че обичах да пътешествувам, и също понеже плащаха по-добре и аз бях доволен да закръгля спестяванията си, за да мога да се ожения по-скоро за годеницата си, накратко, по редица причини ето, че ми хрумна да отида по собствено желание на един нов фар, построен в Гвиана.

Проклетата страна, проклет климат и още по-проклето място — този фар! „Скалата на трите скелета“ — така се наричаше дяволският камък, върху който беше издигната кулата. И това име идваше от една история за трима каторжници от Кайена, които избягали с откраднатата от каторгата лодка и се разбили през нощта в тази скала. Там, очаквайки кораб, те умрели от глад и жажда. Когато ги намерили, морските птици били оставили само костите им. Тъжна история, нали... И хората говореха, че нощем, когато има буря, трите скелета се появявали, фосфоресциращи, като издавали тъжни вопли... Празни приказки, разбира се...

Представете си една цилиндрична кула, издигната от бетон и желязо върху малка скалиста площадка на двадесет и две мили от сушата. И тази площадка, дълга шестдесет метра и широка седем-осем метра, е образувана от остри като нож скали, насечени като зъби на трион. Достатъчно място човек да си раздвижи малко краката по време на отлив, когато скалата се оголва. Само трябваше да се внимава да не се подхлъзнеш, не толкова поради дълбочината, която достига до

двеста метра в основата на скалите, но защото до самите камъни непрекъснато патрулират акули.

Фара обслужвахме четирима души: трима в кулата и един на сушата. Всеки шест седмици корабчето на бреговата служба докарваше от сушата отпускаря и провизии и откарваше този, чийто ред беше да излезе в отпуска.

Разбира се, вие, хората от сушата, бихте се отегчавали от такова седене на едно място срещу бреговете на Гвиана осемнадесет седмици поред, очаквайки да дойде времето за отпуска. Ние обаче, моите колеги и аз, се чувствувахме добре. И така, в течение на двадесет и два месеца с периодични отпуски на брега аз бях напълно щастлив на Скалата на трите скелета.

През двадесет и третия месец се случи тази история. Тъкмо се бях завърнал от отпуска в края на юни, когато зимата там е в разгара си. С мен бяха още Льо Глео, бретонец, и старшият фаропазач Ичуа, баск, по-стар от нас с дванадесет години.

Първите осем дни минаха нормално, обаче през деветата нощ към два часа сутринта ние, двамата бретонци, спяхме в стаите си, разположени в средната част на кулата, когато баскът, който беше на смяна, ни извика. Скочихме веднага, изкачихме бързо тридесетината стъпала и се озовахме при шефа в помещението с фара.

Тогавя той ни посочи един голям тримачтов кораб, който с издути платна се насочваше право към фара. Странно беше по този час на нощта да виждаш такъв тримачтов кораб, идващ право към нас. Още от пръв поглед разбрах, че това е хубав кораб, един от тези четирихилядитонници за далечни плавания, които пренасят в трюмовете си тежки товари от единия край на света до другия, без да спират някъде. И неговите очертания, които ясно се виждаха от една миля разстояние, показваха, че това е голям холандски кораб, нещо лесно обяснимо, като се има пред вид близостта на Парамарибо и на Холандска Гвиана...

Виждайки го да идва право срещу нас, тласкан от лекия източен вятър, Льо Глео се провикна:

— Който управлява този кораб, е луд или пиан. Как може да не ни вижда, дяволите да го вземат...

Но Ичуа каза, като клатеше глава:

— Ще ни види, ако има на борда някой, който да гледа...

Стреснат, Льо Глео отговори:

— Какво искаш да кажеш, шефе? Мислиш, че това е корабът-фантом?

Баскът започна да се смее:

— Не, момчето ми, не съм стигнал дотам. Казах, че на борда няма кой да ни види, защото корабът е дереликт.

И той ни обясни, че от близо един час корабът плава насамнатам, върти се наляво и надясно, както му падне, и че следователно това е, както казват англичаните, един дереликт, изоставен кораб, който екипажът му по някакви причини е счел за загубен, готов за потъване, и го е напуснал, за да се спаси. След това корабът се е отправил сам в океана по течението, без да има кой да го управлява.

След десетина минути корабът беше почти до нас, но вятърът се промени, чу се как върлините изскърцаха и дереликтът заплава в обратна посока, сякаш бягаше от нас. Осветен от фара, той ни изглеждаше толкова чист и без повреди, че Ичуа се провикна:

— Защо, по дяволите, са го изоставили?... На борда няма следи нито от пожар, нито от повреди...

Наистина, главно по тези причини екипажите напускат корабите, от страх да не потънат или изгорят.

Цели четири часа този проклет кораб си играеше около нас, идваше, отиваше си, отдалечаваше се и се приближаваше с внезапни движения и лъкатушения, присъщи на изоставените кораби и които напомнят за пияни хора. Всъщност истината беше, че около нашия фар имаше водовъртежи, които го задържаха. Най-последно, както става в тропиците, слънцето внезапно се показа и освети изцяло кораба, който се беше обърнал със страна към нас. Той беше толкова близо, че след като загасихме фара, както изисква правилникът, ние тримата се наредихме на балкона с бинокли и далекогледни, като се опитвахме да разберем какво става с нашия приятел.

В този момент върлините на платната отново се завъртяха и корабът послушно измени посоката си, като се насочи право към нас, както беше правил и по-рано. Само че сега той се намираще толкова близо до скалата, че не можеше да ни избегне. Нашите бинокли се насочиха към нещастния кораб, който щеше да се самоубие, тъй като нямаше разум. Тогава и от трима ни се изтръгна един и същ вик:

— Плъхове!...

Ние едновременно разбрахме защо холандският екипаж бе избягал и каква страшна заплаха се носеше по океана към нас.

Да, за вас плъховете не значат нищо или съвсем малко... Вие познавате само сухоземните плъхове... вашите жалки плъхчета от градовете и полята! Това са недоносчета, джуджета, негодни за нищо, така да се каже!... Нещастни гадинки, които нямат дори тридесет сантиметра от върха на муцунката си до края на опашката... Те ви отвращават, защото имат малко по-силна миризма и нощем квичат като малки прасенца, които сучат... Но тези ваши плъхове са просто подигравка и играчка...

Истинските плъхове са корабните, които се раждат, живеят и умират на кораба. Това са животни, които биха умрели от срам, ако стъпят на суша. И между вашите плъхове и тези има такава разлика, както между риболовен кораб и броненосец.

Корабните плъхове са горди животни. Големи, едри, набити зверове, изтъкани от нерви и мускули, по-интелигентни от хората, умни, сякаш са завършили морска академия, и така дисциплинирани, че могат да засрамят и най-добрия екипаж. Юначаги, пълни с издръжливост и гордост, завършени моряци, годни за плаване по всяко време и които по-сигурно от барометър усещат промяната на вятъра. А същевременно лоши като краста, упорити като пиявици и невероятно сплотени: само да докоснеш някой, той изписква остро и веднага върху гърба ти се озовават стотина негови колеги, и то така разярени, че няма да те пуснат, преди да са оглозгали костите ти.

И точно най-добрите екземпляри от тази раса са холандските. Те са страшна напаст. Всички моряци знаят историята с онзи капитан от Амстердам, който решил, за да запази товара си, да вземе на кораба си не котки — те не могат да се мерят с такива плъхове, — а два булдога, дресирани да ловят плъхове. Когато корабът стигнал до Остенде, от булдозите нямало нито следа: за двадесет и четири часа те били изядени, схрускани, изглозгани от плъховете на кораба.

Може би ще запитате защо не стават жертва и хората?...

Моля за извинение... понякога и те биват изядени, когато храната на борда е недостатъчна или родените по време на пътуването плъхове не са успели да се прехвърлят на друг кораб по време на престой. Вероятно такава е била съдбата и на екипажа на този кораб:

нападнати от плъховете, моряците сигурно са избягали... или са били изядени, защото всички лодки на кораба бяха по местата си.

И върху мостика, по площадките, върху фалшборда, по заслоните и дори върху върлините, по целия кораб от единия до другия край гъмжаха стотици черни петна... Това беше истинска армия от гладни гърла, която побърканият кораб носеше към нас. Само че ние нямахме лодки, за да избягаме.

Този дяволски кораб можеше да мине край нас, отляво или отдясно, и да се запилее в океана заедно с побеснялата си банда... Но не, той врълхлетя право върху нашата скала, като желязо върху магнит, с надути платна и пълна скорост, сякаш искаше да спечели някакво състезание, и се наниза върху най-острия край на скалата...

Най-напред се чу глух удар: корабът се продъни. Последва страшно изпращяване — трите мачти паднаха заедно, пречупени в основата си, сякаш подкосени с един удар на брадва. Най-после със силен плясък корабът се раздели на две, като че ли се разполовяваше риба, и обгърнат в пяна и вода, потъна право надолу — едната половина отляво, а другата отдясно на скалата.

Ще речете, че плъховете са се издавили?... Не ги познавате! Те по-добре плуват, отколкото тичат, и са по-пъргави от катеричка на дърво и от риба във водата...

И така едната половина от армията плъхове скочи светкавично на скалата, използвайки за мост падналите напред мачти и платна. Останалите се озоваха във водата, но без да се тревожат, се групираха с вирнати глави, изпънати опашки и пляскащи лапи и бързо заплуваха към скалата. Преди да имаме време да мръднем, от кораба останаха стотина дребно натрошени дъски и цяла армия от плъхове, настанена в пълен състав върху оголената от отлива скала...

Хиляди муцунки се вдигнаха нагоре и ние бяхме открити, забелязани и помирисани: прясно месо!

Тогава се чу писък, съставен от хиляди еднакви писъци, поскърцащ от трион, който захапва желязо, и всички плъхове се втурнаха в атака. Да ви кажа ли, че едва имахме време да се хвърлим назад, да затворим стъклата на помещението с фара и да се втурнем да затваряме прозорците на стълбището и стаите! Добре, че входната врата в основата на кулата беше затворена и освен това бе от масивен бронз. За секунди мръсната банда се беше изкатерила по гранитните

блокове на фара, сякаш това беше дърво, и от основата до върха нашата кула се покри с обвивка от плъхове...

Рамо до рамо, глава до опашка, блъскайки се, вкопчвайки се, притискайки се, те се покатериха по кулата, наблъскаха се по отворите на прозорците, драскаха с нокти стъклата, докато авангардът се струпа в галерията на фара, върху балкона, по обвивката на фенера. Скърцайки със зъби, те се нахвърляха върху дебелиите стъкла на фенера, зад които ни виждаха, без да могат да ни достигнат. Няколко милиметра стъкло, за щастие твърде здраво, отделяха лицата ни от техните светещи очи, от закривените им нокти, от остриите зъби. И миризмата на тази тълпа беше толкова силна и така противна, че стигаше до нас и ни отвращаваше.

И така ние се превърнахме в пленници на цял полк от изгладнели плъхове. Трябваше да минат часове, за да свикнем с това невероятно положение. Нервите ни бяха толкова изопнати, че през първата нощ никой не затвори очи... Всеки миг ни се струваше, че отвратителната тълпа ще се втурне през някои направен отвор.

Тези от плъховете, които бяха на скалата, прогонени от прилива, увеличиха претоварването на стените и балкона. Запалената светлина, въртенето на прожектора накара тези животни съвсем да се побъркат. Когато снопът светлина се завърташе, той последователно заслепяваше стотици и стотици плъхове, наредени срещу стъклото, докато в потопените внезапно в тъмнина сектори блестяха десетки хиляди очи. И в същото време се чуваше бясното стържене на нокти и зъби в стъклото, камъка и метала, а писъците бяха толкова силни, че трябваше да викаме, за да можем да се чуваме.

От време на време те се биеха: тогава една чепка се откъсваше и падаше като зрял плод долу в морето, където се виждаха как с фосфоресциращи следи преминаваха триъгълни плавници: това бяха акулите, които пируваха в основата на фара.

Можете да си представите как прекарахме първата нощ. На другия ден бяхме по-спокойни и се забавлявахме да дразним плъховете, като заставахме с лице до стъклото, което ни разделяше и чиято съпротива те не можеха да си обяснят. Следващия ден нещо започна да ни тревожи: нямаше как да проветрим вътрешността на нашата крепост, в която дори миризмата на петрола не можеше да прикрие вонята на струпаните около нас животни.

Рано сутринта на четвъртия ден забелязах, че дървото на моя прозорец е проядено и започва да поддава. Извиках другарите си и поставихме отвътре като блиндаж парче ламарина. И Ичуа каза бавно:

— Корабът на бреговата служба пристигна преди тринадесет дни и ще дойде отново чак след цели двадесет и девет дни... Ако това парче ламарина падне преди двадесет и деветия ден, името на нашия фар ще може да се промени: вместо „Трите скелета“, ще трябва да се казва „Фарът на шестте скелета“!

Тези думи не бяха нищо, нали? Само че нас ни побиха тръпки.

Това продължи седем дни и седем нощи, с единственото развлечение — гледката на несигурно вкопчилите се плъхове, които падаха от петдесет метра височина в устата на акулите... Но тези гадни животни бяха толкова, че броят им сякаш не намаляваше... За да успокоим нервите си, ние се опитвахме да ги преброим. Те обаче непрекъснато шаваха. Тогава се мъчехме да ги разпознаваме, като им определихме и главатар, когото нарекохме Изидор, а после и други, които се отличаваха с нещо.

В главите ни обаче постоянно се въртеше мисълта за шестте скелета — нашите, прибавени към тези на каторжниците. И трябваше да кърпим и останалите прозорци, тъй като дървото непрекъснато биваше прояждано. Сега живеехме в тъмнина, освен най-горе, при прожектора, така че Льо Глео започна да получава кошмари и нощем, когато спеше, виждаше тримата изядени каторжници как танцуват около него със светещите си кости и се опитват да го прегърнат. И бедният Льо Глео така добре описваше това, че Ичуа и аз също започнахме да виждаме такива неща.

Но ще кажете, че можехме да извикаме помощ?... Това беше невъзможно! Фаровете са снабдени с мачта, върху която се издига сигнал, щом нещо не е наред на борда. Само че тази дяволска върлина се намираще отвън, закачена за балкона, и до нея нямаше как да се стигне, защото там имаше най-много плъхове...

На края тези писъци, тази ярост, тази покривка от побеснели от глад плъхове, тази отвратителна миризма се превърнаха в някакъв кошмар. И след като предъвквахме цял ден, вечерта на деветия ден решихме да не запалим фара. Това беше една отчаяна идея, най-тежкото нарушение на службата, което не трябва да се допуска, докато имаш още въздух в гърдите. Защото огънят представлява свещено

нещо: четвърт час след залеза той трябва да е запален. Противното би означавало, че всички фаропазачи са мъртви...

Е добре, тази вечер фарът на Трите скелета не светеше, а пазачите бяха живи. И цялата нощ той остана така; рискувахме да предизвикаме катастрофа, но повече не можехме да издържаме, струваше ни се, че полудяваме.

Същата нощ, към два часа, прозорецът на Ичуа не можа да устои. Шефът, който се мъчеше да заспи на леглото си, не успя да стане и да ни извика: плъховете се бяха нахвърлили вече върху него... Но и ние пристигнахме там и битката на нас, тримата, срещу цялата банда, която навлизаше през прозореца, започна. Те хапеха, ние удряхме с железни прътове... И трябваше да отстъпим.

Затворихме вратата на стаята, но преди да имаме време да превържем раните, вратата на свой ред бе проядена. И тогава трябваше да бягаме нагоре по стълбата, която се извиваше спираловидно, с плъхове в краката ни, които тичаха по-бързо от нас. Още не мога да разбера как се справихме. Всичко, което мога да кажа, е, че се намерихме и тримата, окървавени, превити, изранени, с кървящи рани и дрехи на парцали, без трохичка храна и капка вода, паднали върху бетонния под на стаята с прожектора. Вратата към стълбата, за щастие от желязо, заловено за бетона, беше затворена и заключена, за да ни отдели от плъховете, които бяха нахлули от долу до горе в целия фар. И върху бетона имаше двадесетина плъха, които се бяха промъкнали заедно с нас в помещението, и трябваше да ги мачкаме с пети, да ги удряме с тояги и ножове, за да се отървем от тях. А вътре във фара стълбището кънтеше от буря писъци, на които отговаряха крясъците на плъховете отвън, които ни гледаха през стъклата.

Ичуа не казваше нищо: той гледеше как от главата, от гърдите, ръцете и краката му се стичаха около него тънки червени струи кръв. А Льо Глео, който също така беше окървавен, непрекъснато повтаряше като побъркан:

— Трите скелета станаха Шестте скелета, хи, хи, хи!... Шестте скелета, Шестте скелета, хи, хи, хи!

Накрая, за да млъкне, аз казах, че ще му разбия мутрата, и тогава той започна да плаче съвсем тихо, като дете.

Добре, че се сетихме да не палим светлината, защото още рано сутринта, както предполагате, пристанищното корабче беше

пристигнало, за да разбере какво е това нарушение на службата. И аз го гледах през стъклата с моя далекоглед и виждах изумените лица на офицерите и екипажа, които, когато стана светло, видяха пред себе си фара, покрит с живи плъхове... Те помислиха, че сме изядени, и наистина още малко оставаше да се случи и това.

Но плъховете също видяха параходчето и веднага, щом то се доближи, една част от тях се хвърли във водата и в гъста колона се опита да извърши абордаж... Разбира се, тези мръсни гадини щяха да успеят, защото корабчето беше спряло, но машинистът се досети да им пусне една струя пара в муцуните, която попари челото на колоната и я забави малко, през което време корабчето потегли. И тъй като една перка се върти по-бързо от лапите на плъх, юначагите останаха излъгани. Тогава на работа се хванаха акулите — те пристигнаха на брой около дузина и почнаха да лапат плъховете от колоната, както езикът на магаре бръсне тревата в ливада... Така че този ден акулите свършиха нещо полезно.

Тези от плъховете, които оцеляха, се обърнаха кръгом и съвсем мокри се покатериха по кулата, където другарите им ги посрещнаха с концерт от писъци, на който пристигащите отговориха както се следва. Те сигурно се караха за неполучливия абордаж. Мога да ви кажа, че това беше хубава кавга: човек би помислил, че са хора...

Но всичко това не уреждаше нашата работа, защото малкото корабче вече не се доближаваше, а се въртеше наоколо на известно разстояние и фарът, целият настръхнал от тела, глави и опашки, сигурно им се струваше като фантастично животно, което проклина, свири, пици и лае с хиляди уста подир тях. В края на краищата хората от кораба решиха, че ние не сме живи, виждайки как плъховете влизат и излизат през прозорците, и си тръгнаха. Тогава Ичуа дойде на себе си и му хрумна да си послужи с фара като с оптически телеграф, слагайки пред светлината парче дъска, за да отбелязва тирета и точки. Това стана бързо... И трябваше да видите как от кораба ни отговориха със сигнали с ръце. Истински разговор! И инженерът, с помощта на един моряк, който сигнализираше с ръце като вятърна мелница, ни отговори: „Дръжте се, кураж! Ще се справим с това положение.“ След това корабчето с пълен ход се отправи към брега и ни остави озадачени и само наполовина успокоени... Точно по обед то пристигна обратно,

придружено от патрулния кораб, от два катера, една плаваща помпа и една плоскодънна лодка: цяла ескадра!

И половин час по-късно сражението с плъховете започна. Това беше истинска битка. Опитаха всички средства, дори и да съборят плъховете със струи вода от кораба-помпа. Това беше и най-смешното, защото водата събаряше плъховете и акулите долу ги гълтаха. От десет паднали плъха обаче седем се покатерваха отново и освен това оставаха и тези, които бяха вътре в кулата. Също така тези проклети животни направо нападаха кораба-помпа и екипажът трябваше да се бие с тях. Накратко казано, те правеха всичко това, което трябва да правят храбрите холандски плъхове, които не се боят от хората и защитават кожата си.

Така дойде вечерта и все едно, че нищо не беше направено, като ние трябваше да прекараме още една нощ в нашия затвор: Льо Глео продължаваше да бърбори безсмислици и да брои скелетите, Ичуа не беше на себе си поради треската от раните си, пък и аз не бях много по-добре...

Освободиха ни чак на сутринта благодарение на един старши моряк, който се досети да използва едно рибарско корабче, в което поставиха парчета прясно месо, докарано от брега. После с помощта на телено въже прекараха корабчето близо до скалата. Привлечена от миризмата, цялата армия плъхове, без никакво изключение, се покатери в корабчето и един влекач го изтегли близо до кораба-помпа, който го обля с нефт. След това го запалиха от разстояние с ракета, така че всичко изгоря, корабчето и плъховете. Тези от тях, които скочиха във водата, бяха посрещнати с шрапнелен огън от патрулния кораб и акулите закусиха богато с останалите. И така ние бяхме освободени на единадесетия ден, след като бяхме нападнати от тази армия холандски плъхове...

Какво стана после с колегите?... Ще кажа... Льо Глео остана побъркан и тъй като беше опасен, го откараха във Франция, за да го затворят. Ичуа почина от раните си след осем дни: ухапванията от плъхове са опасни, особено в такива горещи страни.

Аз отново поех службата си на „Трите скелета“, след като фарът бе почистен. Нямахме защо да не довърша службата си там заради тази история, нали? Освен това, както вече казах, на този фар се чувствувах добре и дори, за да бъда искрен, никъде другаде не съм бил толкова

добре, както на него. Така че, когато трябваше да го напусна, знаете ли, беше ми тежко на сърцето...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.